

Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen: Suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon nuorisovaltuustolle

KH 06.05.2024 § 174
514/00.01.01.01.00/2022

Valmistelija kaupunginlakimies Roosa Aaltonen, roosa.aaltonen@savonlinna.fi, p. 050 401 7788

Selostus Nuorisovaltuusto on 12.9.2022 § 61 kokouksessaan päättänyt esittää kaupunginvaltuustolle, että nuorisovaltuustolle myönnetään suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon. Aloite on jätetty sivistyslautakuntaan toimenpiteille, mutta koska kyse on suorasta aloiteoikeudesta kaupunginvaltuustoon, aloitteen käsittelee kaupunginvaltuusto.

Aloitteen sisältö:

Monessa kunnassa on esitetty kaupunginvaltuustolle nuorisovaltuuston suorasta aloiteoikeudesta. Suora aloiteoikeus tarkoittaa sitä, että nuorisovaltuusto saisi tehdä aloitteita kaupunginvaltuustolle kuten kaupungin päättäjät ilman mitään välikäsiä nuorten asioihin liittyen. Suora aloiteoikeus lisäisi nuorten mahdollisuuksia osallistua ja oppia miten kuntapäätöksiä tehdään ja suoralla aloiteoikeudella nopeutettaisiin nuorten asioiden etenemistä Savonlinnassa. Suora aloiteoikeus ei tulisi koskemaan jokaista nuorisovaltuuston esitystä, koska joihinkin esityksiin on hyvä saada asiantuntevilta virkamiehiltä ja lautakunnilta tärkeitä kommentteja. Aloitteet suunniteltaisiin nuorisovaltuuston kesken ennen esittämistä.

Vastaus aloitteeseen:

Nuorisovaltuusto on nuorison vaikuttamis- ja kuulemiskanava, jonka tavoitteena on turvata nuorten vaikuttamismahdollisuudet kaupungin päätöksenteossa. Se ei kuulu kaupungin varsinaisiin toimielimiin, joista säädetään kuntalain (410/2015) 30 §:ssä, mutta vaikuttamistoimielimenä se on kuitenkin lakisääteinen toimielin, joka kaupunginhallitus on asetettava. Keskeinen ero vaikuttamistoimielinten ja varsinaisten toimielinten välillä on se, ettei vaikuttajatoimielin voi tehdä muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä. Niille ei voida myöskään siirtää toimivaltaa hallintopäätösten tekemiseen.

Kuntalain 26 §:n mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Savonlinnan kaupungin hallintosäännön 1 osan 2 luvun 2 §:ssä säädetään nuorisovaltuustosta seuraavasti: Kunnassa on nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, joiden kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus, lukuun ottamatta nuorisovaltuustoa, josta päättää sivistyslautakunta. Nuorisovaltuustolla, vanhusneuvostolla ja vammaisneuvostolla on oikeus nimittää edustajansa kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja

lautakuntien ja edellä mainittujen toimielinten jaostojen kokouksiin puhe- ja läsnäolo-oikeudella.

Lisäksi hallintosäännön 1 osan 3 luvun 15 §:ssä säädetään nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo- ja puheoikeudesta valtuuston kokouksissa: Nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa.

Kuntalaisten aloiteoikeudesta säädetään kuntalain 23 §:ssä. Kuntalakia vastaavasti Savonlinnan kaupungin hallintosäännön 1 osan 14 luvun 84 §:ssä on säädetty kuntalaisten aloiteoikeudesta.

Aloitteiden käsittelemisestä on otettu määräykset hallintosäännön 1 osan 14 luvun 85 §:ään. Sen mukaan aloitteen käsittelee se kunnan viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Jos toimivaltainen viranomainen on toimielin, aloitteista ja aloitteiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä on annettava toimielimelle tieto jäljempänä määrättyllä tavalla. Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyistä kunnan toimintaa koskevista aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Savonlinnan kaupungin hallintosäännön 2 osan 2 luvun 5 §:ssä säädetään valtuutettujen aloitteista seuraavasti: Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Aloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi erikseen päättää, että aloitteesta käydään lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava. Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty.

Suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon tarkoittaisi sitä, että nuorisovaltuuston laatima aloite käsiteltäisiin samassa järjestyksessä kuin muut valtuutettujen tekemät aloitteet valtuuston kokouksissa.

Savonlinnan kaupungin nuorisovaltuustolla ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta tehdä aloitteita kaupunginvaltuuston kokouksessa. Sen sijaan nuorisovaltuustolla on kuntalain 23 §:n mukainen kunnan asukkaan aloiteoikeus. Lainsäädännöllistä estettä sille, että nuorisovaltuusto saisi suoran aloiteoikeuden kaupunginvaltuustoon, ei kuitenkaan ole. Arvioitaessa nuorisovaltuuston kuntalain 26 §:n mukaista asemaa ja tehtäviä, aloitteiden tekeminen voidaan katsoa kuuluvan nuorisovaltuustolle sen tehtävien luonteen vuoksi. Suoran aloiteoikeuden myöntäminen nuorisovaltuustolle tukisi nuorisovaltuuston tehtävien suorittamista, edistäisi nuorisovaltuuston toimintaedellytyksiä ja antaisi suoremman väylän nuorten mielipiteiden välittymiselle kaupungin päätöksentekoon. Lisäksi se, että nuorisovaltuustolla on suora aloiteoikeus kunnanvaltuustoon, on yksi Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin myöntämisedellytyksistä. Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatti on tunnustus kunnille, jotka edistävät kiitettävällä tavalla kunnan nuorten osallisuutta ja nuorisovaltuuston toimintamahdollisuuksia.

Suoran aloiteoikeuden myöntäminen nuorisovaltuustolle edellyttää sen antamista hallintosäännössä ja vaatisi siten hallintosäännön muutoksen. Kuntalain 14 §:n mukaan kunnan valtuusto päättää hallintosäännöstä.

Kaupunginhallitus päätti 25.3.2024 asiassa § 122 seuraavaa:
Kaupunginhallitus päättää käynnistää virkamiesvalmistelun Savonlinnan kaupungin hallintosäännön kokonaistarkastelun osalta. Kaupunginhallitus nimeää virkamiesvalmistelun tueksi työryhmän kaupunginhallituksen puheenjohtajistosta. Aiheesta järjestetään kaupunginhallituksen iltakoulu.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Laine Janne
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää, että nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden myöntämistä kaupunginvaltuustoon tullaan tarkastelemaan hallintosäännön kokonaistarkastelun yhteydessä. Kaupunginhallitus saattaa asian tiedoksi kaupunginvaltuustolle.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	Kaupunginvaltuusto Nuorisovaltuusto